

Valkas novada ģimenes atbalsta centra „Saulīte” Iekšējās kārtības noteikumi

1. Vispārīgie noteikumi

1. Iekšējās kārtības noteikumu mērķis ir radīt bērniem drošu vidi institūcijā, iepazīstināt bērnus ar pienākumiem, kā arī informēt par viņu tiesībām.
2. Kārtības uzturēšana Valkas novada ģimenes atbalsta centrā „Saulīte” nodrošināma ar Iekšējās kārtības noteikumiem, kuri atbilst Bērnu tiesību aizsardzības likuma prasībām un neaizskar bērna cieņu, un ir saskaņā ar iestādes Nolikumu.
3. Iekšējās kārtības noteikumi ir saistoši visiem ģimenes atbalsta centrā „Saulīte” ievietotajiem bērniem, pieaugušajiem un darbiniekiem, apmeklētājiem un citām trešajām personām.
4. Visi cilvēki Latvijā ir vienlīdzīgi likuma priekšā.
5. Visiem jāievēro sabiedrībā pieņemtās uzvedības normas.
6. Par labu uzvedību, centīgu mācīšanos, individuālu ieinteresētību dzīvei nepieciešamo prasmju apgūšanā (konkursi, sacensības, akcijas, ikdienas pienākumu pildīšana) iespējams bērnus stimulēt tālākai pozitīvai darbībai un attīstībai.
7. Rupji Iekšējās kārtības noteikumu pārkāpumi tiek izskatīti Darbinieku sapulcē.
8. Katrs ģimenes atbalsta centra „Saulīte” bērns tiek iepazīstināts ar Iekšējās kārtības noteikumiem (Dienas režīmu un Noteikumus par kabatas naudas izmaksu ieskaitot) un parakstās par to ievērošanu.
9. Iekšējās kārtības noteikumi jebkurā laikā ir pieejami gan bērniem, gan darbiniekiem.
10. Grozījumus ģimenes atbalsta centra „Saulīte” Iekšējās kārtības noteikumos var ierosināt jebkurš iestādes bērns, darbinieks vai iestādes administrācija.
11. Iekšējās kārtības noteikumu sastāvdaļa ir „Noteikumi par kabatas naudas izmaksas kārtību” un „Dienas režīms”.
12. Ģimenes atbalsta centra „Saulīte” (turpmāk tekstā „atbalsta centra”) Iekšējās kārtības noteikumus apstiprina direktore.

2. Bērna tiesības iestādē

1. Tiesības uz dzīvības un attīstības aizsardzību (BTAL 7.pants).
2. Tiesības uz individualitāti (BTAL 8.pants). Bērnam ir tiesības uz individuālu pieeju, nepieciešamiem sociālās rehabilitācijas un korekcijas pasākumiem.
3. Tiesības uz goda un cieņas aizsardzību. (Satversmes 95.pants). Bērnu nedrīkst pakļaut pazemojošiem un cieņu aizskarošiem soda veidiem (piemēram, fiziskai sodīšanai). Bērnu nedrīkst pazemot, apsaukt, norādot uz viņa sociālo izcelsmi, attīstības līmeni vai jebkuru citu diskriminējošu motīvu.
4. Tiesības tikt uzklausītam (BTAL 13.panta pirmā daļa, BTAL 20.pants trešā daļa).
5. Tiesības izteikt savu viedokli (BTAL 13.pants trešā daļa).
Audzēkņiem ir tiesības izteikt savu viedokli par novērotajiem trūkumiem bērnu nama personālam, direktorei un izteikt priekšlikumus to novēršanai. Audzēkņi var izteikt savus priekšlikumus un iebildumus arī rakstiskā veidā, iemetot tos Ierosinājumu un Priekšlikumu kastītē.
6. Tiesības uz privātās dzīves, mājokļa un korespondences neaizskaramību (Satversmes 96.pants).

- Nevienam - ne pieaugušajam, ne bērnam nav tiesību pārmeklēt bērna mantas, pastu, pašu bērnu, izņemot likumā noteiktās situācijas, kad šāda pārmeklēšana nepieciešama paša bērna vai citu personu aizsardzībai (piemēram, ja ir pamatotas aizdomas, ka bērnam ir alkohols, narkotiskās vai toksiskās vielas, cigaretes).
7. Tiesības uz pilnvērtīgiem dzīves apstākļiem (jāsaņem atbilstošs uzturs, apģērbs un pajumte, BTAL 10.panta pirmā daļa).
 8. Tiesības uz medicīnisko aprūpi.
 9. Tiesības uz izglītību un jaunradi (BTAL 11.panta pirmā daļa, piektā daļa).
 10. Tiesības uz atpūtu un brīvo laiku. (BTAL 16.pants).
 11. Katram bārenim un bez vecāku gādības palikušam bērnam, kā arī krīzes situācijā nonākušam bērnam valsts un pašvaldība nodrošina 2005.gada 15.novembra Ministru kabineta noteikumos Nr.857 „Noteikumi par sociālajām garantijām bārenim un bez vecāku gādības palikušajam bērnam, kurš ir ārpusģimenes aprūpē, kā arī pēc ārpusģimenes aprūpes beigšanās noteiktās sociālās garantijas, par kurām informāciju var saņemt no ģimenes atbalsta centra darbiniekiem.

3. Bērna pienākumi iestādē

1. Ievērot sabiedrībā pieņemtos uzvedības noteikumus (BTAL 23.pants piektā daļa), atbalsta centra Iekšējās kārtības noteikumus:
 - 1.1 saskarsmē ar pārējiem bērniem un iestādes personālu ievērot pieklājību, pašsavaldīšanos, sabiedrībā pieņemtas kulturālas uzvedības normas un savstarpējās saziņas līdzekļus – valodu, cenžētus vārdus un izteicienus;
 - 1.2. cienīt sevi un citus, cienīt vietu, kurā dzīvo, kā arī ēdienu, kurš tiek pasniegts;
 - 1.3. izpildīt dotos solījumus, pildīt norunas.
2. Bērns nedrīkst, izmantojot savas tiesības, aizskart citu bērnu un pieaugušo tiesības un likumiskās intereses:
 - 2.1. brīvajā laikā, īpaši pusdienlaikā (klusajā stundā), netrokšņot, netraucēt citu bērnu atpūtu;
 - 2.2. iestādes bērniem koplietošanā domāto inventāru (t.sk. datorus, televizoru, sporta inventāru, grāmatas, spēles) bērni izmanto ar vienādām tiesībām.
3. Ievērot atbalsta centra izstrādāto Dienas režīmu un izpildīt pamatotas audzinātāju, personāla un direktores prasības:
 - 3.1. datori, spēles, TV tiek lietoti saskaņā ar dienas režīmu;
 - 3.2. izmaiņas datorā var veikt tikai saskaņojot ar dežūrējošo audzinātāju;
 - 3.3.ēdamzāle/mācību virtuve atvērta atbilstoši ēdienreizēm, pārējā laikā pieejama saskaņojot ar pavāri vai audzinātāju;
 - 3.4. piedalīties atbalsta centra pasākumos, apmeklēt sapulces.
4. Audzinātāju un darbinieku vadībā mācīties apgūt sadzīvē nepieciešamās prasmes un iemaņas:
 - 4.1. uzturēt kārtībā un tīrībā savu istabu un mantas;
 - 4.2. saudzīgi apieties un lietot saņemto ikdienas, sporta apģērbus un apavus;
 - 4.3. piedalīties koplietošanas telpu un atbalsta centra nama apkārtnes sakopšanā atbilstoši dienas režīmam pēc paša iniciatīvas vai darbinieku norādījuma, vai sastādītā grafika;
 - 4.4. ievērot dežūru grafiku un pildīt dežuranta pienākumus.
5. Mācīties atbilstoši savai fiziskajai un garīgajai attīstībai (BTAL 23.panta otrā daļa):
 - 5.1. apmeklēt izglītības iestādi atbilstoši stundu sarakstam, uz stundām ierasties laikā;
 - 5.2. sistemātiski mācīties atbilstoši savām spējām, izpildīt mājas darbus;
 - 5.3. izglītības iestādē ierasties tīrā apģērbā, ar visiem mācībām nepieciešamiem līdzekļiem un materiāliem;
 - 5.4. izturēties saudzīgi pret izglītības iestādes inventāru, mācību līdzekļiem un

- piederumiem.
6. Sargāt savu veselību (BTAL 23.pants trešā daļa):
 - 6.1. aizliegts smēķēt un lietot alkoholu;
 - 6.2. aizliegts lietot narkotiskās, psihotropās, toksiskās un citas apreibinošas vielas;
 - 6.3. rūpēties par personīgo higiēnu;
 - 6.4. gērbties atbilstoši sezonai, laika apstākļiem;
 - 6.5. veselības problēmu gadījumā nekavējoties ziņot vai lūgt palīdzību audzinātājam vai medmāsai.
 7. Saudzīgi izturēties un lietot atbalsta centra inventāru (BTAL 39.panta ceturrtā daļa).
 8. Saudzīgi izturēties pret apkārtējo vidi (BTAL 23.panta sestā daļa).
 9. Iesaistīties atbalsta centra sabiedriskajos pasākumos.
 10. Rūpēties par savu drošību un neapdraudēt citu bērnu un pieaugušo drošību:
 - 10.1. atstāt atbalsta centra teritoriju var tikai saskaņojot ar direktori vai dežurējošo audzinātāju (aizpildot iesnieguma blanku), kura veic attiecīgu ierakstu audzinātāju žurnālā;
 - 10.2. ievērot drošības tehnikas, ugunsdrošības un satiksmes noteikumus;
 - 10.3. aizliegts ienest un glabāt atbalsta centrā priekšmetus, kuri var apdraudēt savu vai citu bērnu un pieaugušo drošību;
 - 10.4. aizliegts piegružot atbalsta centra telpas un teritoriju. Ja tas veikts tīšām vai ar nolūku, pašam ir jānovērš savas rīcības sekas.
 11. Aizliegts apmeklēt interneta vietnes (spēles ieskaitot) ar vardarbīgu, rasistisku, erotisku un pornogrāfisku saturu.

4. Bērnu tiesību ierobežojumi

1. Bērna paša drošības un aizsardzības interesēs bērna tiesību īstenošanu var pakļaut tādiem ierobežojumiem, kas noteikti ar likumu un nepieciešami nacionālās drošības, sabiedriskās kārtības, iedzīvotāju tikumības un veselības aizsardzībai un citu personu tiesību un brīvību aizsardzībai (BTAL 21.panta pirmā un otrā daļa).
2. Ja pie bērna atrodas lietas, materiāli vai priekšmeti, kas var radīt nelabvēlīgas sekas pašam bērnam vai apkārtējiem, tās drīkst konfiscēt, bērnam izskaidrojot situāciju.
3. Saskaņā ar BTAL 41.panta pirmo daļu, ja ir pamatotas aizdomas, ka bērnam ir alkohols, narkotiskās, psihotropās vai toksiskās vielas vai to lietošanai nepieciešamās ierīces, kā arī priekšmeti un vielas, kas var apdraudēt paša bērna vai citu personu dzīvību un veselību, bērnu drīkst pārmeklēt, neaizskarot bērna cieņu. Ja bērns nepakļaujas, iestādes direktore var vērsties policijā.
4. Iestādes direktore drīkst pārmeklēt arī bērnam adresēto korespondenci, ja ir pamatotas aizdomas par iepriekš minēto vielu un priekšmetu atrašanos tajā.
5. Lēmumu par bērnu tiesību ierobežošanu pieņem atbalsta centra direktore, pamatojoties uz konkrētiem, dokumentētiem faktiem.
6. Saskaņā ar BTAL 41.panta pirmo daļu, bērnam uz noteiktu laiku var aizliegt atstāt atbalsta centra, vai arī ierobežot viņa pārvietošanās brīvību, ja tas nepieciešams bērna aprūpei vai atbilst viņa labklājības interesēm gadījumos, kad ir īpaši apstākļi, ja bērns apdraud savu vai citu personu veselību vai dzīvību (klūst agresīvs, vardarbīgs utt.).
7. Saskaņā ar BTAL 41.panta otro daļu, bērnu var izolēt no citiem bērniem atbalsta centrā, ja viņš apdraud savu vai citu cilvēku dzīvību vai veselību vai arī šāda izolēšana ir nepieciešama sakarā ar viņa aprūpi.

Bērna izolācijas apstākļus un tās piemērošanas kārtību nosaka 1999.gada 4.maija Ministru kabineta noteikumi Nr. 162 „Kārtība, kādā veicama bērna izolācija vispārējā bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu aprūpes un audzināšanas iestādē”.

5. Pieaugušo klientu tiesības un pienākumi

1. Šie Iekšējās kārtības noteikumi vienādi attiecas arī uz atbalsta centrā kopā ar bērniem ievietotajiem pieaugušajiem, īpaši ievērojami ir 3.punkta 1. - 4. apakšpunkti un 6.- 10. apakšpunkti.
2. Pieaugušie klienti paši mazgā savu veļu un drēbes, kā arī uztur kārtībā dzīvojamo istabu un koplietošanas telpas: slauka putekļus un mazgā grīdas, pēc vajadzības logus.
3. Pieaugušie klienti ievēro tādu pašu dienas režīmu kā bērni.
4. Vakarā ārdurvis tiek slēgtas: skolas periodā plkst.21.00 (septembris – maijs), vasaras periodā plkst. 22.00 (jūnijs – augusts).

6. Trešo personu uzturēšanās atbalsta centrā

1. Nepiederošām personām uzturēties atbalsta centrā bez administrācijas piekrišanas nav atļauts.
2. Trešās personas tikšanos ar atbalsta centra bērniem un pieaugušajiem saskaņo ar atbalsta centra direktori, audzinātājām.

7. Iekšējās kārtības noteikumu neievērošanas un konfliktu izskatīšanas kārtība

1. Audzinātājas dežūru laikā fiksē un dokumentē iekšējās kārtības noteikumu pārkāpšanas gadījumus.
2. Par rupju iekšējās kārtības noteikumu neievērošanu bērns vai pieaugušais raksta paskaidrojumu (paskaidrojumā tiek minēts konkrēts pārkāpuma gadījums un darbības, lai labotu savu rīcību).
3. Atkarībā no nodarījuma rakstura un iespējamā sistemātiskuma, iespējams:
 - 3.1. mutisks audzinātājas aizrādījums;
 - 3.2. rakstisks iestādes administrācijas aizrādījums;
 - 3.3. pārkāpuma izskatīšana atbalsta centra Darbinieku sapulcē. Par situācijas novēršanu un uzlabošanu atbild sociālais darbinieks/pedagogs.
4. Par iekšējās kārtības noteikumu neievērošanu un savstarpējiem konfliktiem var piemērot dažādus pienākumus vai disciplinārus ierobežojumus:
 - 4.1. ārpuskārtas dežūra;
 - 4.2. ārpuskārtas tīrīšanas un uzkopšanas darbi;
 - 4.3. liegta pieeja datoram kārtības noteikumu neievērošanas dienā;
 - 4.4. aizliegums piedalīties izklaides pasākumos;
 - 4.5. sistemātisku iekšējās kārtības noteikumu neievērošanas gadījumos - ieturēta kabatas nauda atbilstoši Noteikumiem par Kabatas naudas izmaksas kārtību;
 - 4.6. kabatas naudas ieskaitīšana pilngadības depozīta kontā.

8. Bērna civiltiesiskā atbildība

1. Ja iestādes inventārs vai materiālās vērtības tiek tīšām bojātas vai iznīcinātas, bērnam (savu iespēju robežās) vai pieaugušajam ir pienākums pašam novērst kaitējumu, vai segt zaudējumus no saviem personīgajiem ienākumiem:
 - 3.1. tiek sastādīts akts vai ziņojums par konkrēto notikumu;
 - 3.2. tiek ieturēta kabatas nauda (Civillikuma 1775.pants).
2. Katrs tiesību aizskārums, tas ir, katra pati par sevi neatļauta darbība, kuras rezultātā nodarīts kaitējums (arī morālais kaitējums), dod tiesību cietušajam prasīt apmierinājumu no aizskārēja, ciktāl viņu par šo darbību var vainot (Civillikuma 1635.pants).
3. Par tiesību aizskārumu nav vainojami bērni līdz septiņu gadu vecumam (Civillikuma 1637.pants).

9. Bērna atbildība par likumpārkāpumiem

1. Pie administratīvās atbildības un kriminālatbildības var saukt bērnu, kurš administratīvo pārkāpumu vai noziedzīgo nodarījumu izdarījis pēc 14 gadu vecuma sasniegšanas. Atbildību par administratīvajiem pārkāpumiem nosaka Administratīvo pārkāpumu kodekss, bet par noziedzīgajiem nodarījumiem – Kriminālkodekss.
2. Ja bērns nav sasniedzis 14 gadu vecumu, saskaņā ar likumu „Par audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanu bērniem” par administratīvā pārkāpuma vai noziedzīga nodarījuma izdarīšanu viņam var piemērot audzinoša rakstura piespiedu līdzekli. Pamatojoties uz minētā likuma 3. pantā noteikto, audzinoša rakstura piespiedu līdzekļus var piemērot bērniem vecumā no 11 līdz 18 gadiem. Policija var uzlikt administratīvo sodu, piemēram, par:
 - 2.1. sīko huligānismu;
 - 2.2. alkoholisko dzērienu lietošanu sabiedriskās vietās vai atrašanos sabiedriskās vietās dzēruma stāvoklī;
 - 2.3. smēķēšanas ierobežojuma pārkāpšanu, t.sk. par smēķēšanu sociālās aprūpes un rehabilitācijas vietās.
3. Administratīvā soda naudu, kas uzlikta 14 gadu vecumu sasniegušam bērnam, var ieturēt no bērna personīgajiem līdzekļiem, piemēram, kabatas naudas.